

beetje democratisch gedestilleerd en de derrie tot welvaartskwark verwerkt, melk is het niet meer, en wij moeten oppassen dat van nu af niet alle wegen naar Auschwitz leiden ⁸⁾.'

De wereld van gisteren lag verankerd tussen verleden en toekomst, de wereld van nu is als een schip op drift, onbestuurbaar geworden door kleingeloof en onmacht van die opvarenden die nog van goeden wille zijn. Dan maar in de, desnoods laatste, sloepen?

Maar juist tegen dit defaitisme, tegen deze desertie, tegen ontrouw aan onze in tranen verstikte aarde, waarschuwt de plaquette de voorbijganger. Zij geeft namens hen die voorgingen naar onbekende verten, het bevel om nooit te berusten in een scepsis zonder liefde, een leven zonder geloof en hoop waarin voor bewuste solidariteit, voor vrijwillig mede – d.i. samen lijden-en-strijden geen plaats meer is ⁹⁾.

Zij getuigt van Geloof en Vrijheid, van een D-day waarop het waarachtige licht was komende in de wereld; het licht, dat wel door de wereld niet is aangenomen, maar nochtans nimmer wordt overwonnen door de nacht.

De strijd tussen licht en duisternis duurt voort en zal voortduren, maar niet zonder dit teken 'aere perennius' (duurzamer dan brons).

NOTEN

1) C. Doelman, Beelden onder de mensen. Rotterdams Accent 1961, blz. 64–71. Rotterdam, Ad Donker, 1961.

2) Handelingen gemeenteraad Rotterdam 1961, blz. 117.

3) Idem 1959, blz. 641 en 1960, blz. 228. Algemeen Dagblad 22–4–1961 (ingezonden stuk F. J. K.).

4) Verzameling der gedrukte stukken van Rotterdam 1961, blz. 1162, 1163 en 1195. Handelingen gemeenteraad Rotterdam 1961, blz. 828, 829, 849 en 851. Vragen over graftuin en verzetsmonument. Nieuwe Rotterdamse Courant 13-4-1962.

5) In de zomer van 1942 versnelde Willy Lages, in opdracht van de vlees geworden perversiteit – een mede-mens – Adolf Eichmann, het tempo van de georganiseerde deportatie der Joden uit Nederland meer en meer. 'Als het Jodenbloed van het mes stroomt, dan pas gaat het goed', klonk het lied, terwijl onder ons aller oog de bestiale transporten van Joodse gezinnen, jong en oud, zelfs uit inrichtingen en ziekenhuizen, ononderbroken doorgingen. Toen bleek eerst recht, dat afwach- tend observeren, vrijblijvend toeschouwen, *hoe verklaarbaar veelal*, in feite ongewilde collaboratie betekende. Verzet of medeplichtigheid was